

שאלות ותשובות לסיכום ולחזרה

פרק שמיני; דף קח

קסט. אלו קרובים נוחלים ומנחילים זה את זה; נוחלים ולא מנחילים ולא נוחלים; לא נוחלים ולא מנחילים?

אלו נוחלים ומנחילים — האב ובניו; האחים מן האב.
נוחלים ולא מנחילים — האיש את אמו; האיש את אשתו; בני אחיות (כלומר, הבן את דודו או דודתו מצד האם. וערשב"ם וש"ר). ולאידך גיסא, מנחילים ולא נוחלים — האם את בניה; האשה את בעלה; אחי האם. [לפי דעה אחת (להלן קיד-קטו), האם יורשת את בניה במקום שאין אב. (לפרוש התוס' דלא כרשב"ם, דוקא בכגון שאין שאר לאב, כגון גר, אבל יש לו שאר — לדברי הכל קרובי האב יורשים ולא האם)].
לא נוחלים ולא מנחילים — האחים מן האם (שמשפחת אם אינה קרויה משפחה).

דפים קח — קט

קע. סדר נחלות — כיצד?

הבן יורש את אביו (איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו הא יש בן — בן קודם. להלן קי.
וע"ש בע"ב מקור נוסף). אין הבן קיים — זרעו של הבן יורש. אין לו זרע —
הבת יורשת או זרעה אחריה. אין למת בנים או בנות ולא כל זרע —
אביו יורשו (כן דרשו משארו. ולפי תנא אחר מוהעברתם את נחלתו לבתו). אין האב קיים —
בני האב יורשים, כלומר אחי המת מן האב. (ואם אין לו בת ונתתם את נחלתו לאחיו. אבל אחים מן האם — לא, שמשפחת אם אינה קרויה 'משפחה'. קי:). אין אחים זכרים וגם לא הניחו זרע — יורשות האחיות או זרען (הוקשה ירושה שניה לראשונה, מה ראשונה בן קודם לבת, אף שניה. קיג:). אין לאב זרע —
אבי האב יורש. אין אבי האב קיים —
יורשים בניו [או בנותיו], דהיינו אחי האב.
וכן על זה הסדר לעולם, עד סוף כל דורות ישראל; בן [או זרעו], בת [או זרעה], אב, אח — בן האב.
או זרעו], אבי האב, אחי האב — בן אבי האב. או זרעו], אבי אבי האב וכו'.

סדר נחלות באשה שמתה — אם יש לה בעל, הוא יורש כל (ע' בשו"ת הריב"ש סד) נכסיה (מדרבנן או מדאורייתא — כדלקמן).
אין לה בעל בשעה שמתה, בנה יורשה. ואם אין בן — הבת יורשת (וכל בת יורשת נחלה ממתות... — מקיש מטה אב למטה אם. ולרבי זכריה בן הקצב, הבן והבת שוים בירושת האם, כדלהלן קיא).

קעג